

Diskriminerings
ombudsmannen

Aktiva åtgärder – en checklista för skollagsreglerad verksamhet

Alla förskolor, skolor och andra som bedriver verksamhet enligt skollagen ska arbeta för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever.

Arbetet beskrivs i diskrimineringslagen och kallas för aktiva åtgärder. Arbetet med aktiva åtgärder ska omfatta samtliga sju diskrimineringsgrunder.

Diskrimineringsgrunder

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Ditt arbete med aktiva åtgärder ska ske kontinuerligt i fyra steg: undersöka, analysera, åtgärda, samt följa upp och utvärdera. Det ska vara en ständigt pågående process.

Den här checklistan kan du använda när du går igenom arbetet med aktiva åtgärder. Du får också några tips och exempel på frågor som du kan ha stöd av i arbetet.

Innan du börjar med checklistan: Vill du veta mer om vad arbetet med aktiva åtgärder innebär? På DO:s webbplats finns information om utbildningsanordnarens ansvar och bestämmelserna i diskrimineringslagen om aktiva åtgärder: <https://www.do.se/forskola-skola-hogskola-ska-forebygga-diskriminering>

Checklista med tips och exempel

Steg 1: Undersök

Har du undersökt riskerna för diskriminering, repressalier (bestraffning) och andra hinder för lika rättigheter och möjligheter?

– Har du exempelvis gått igenom rutiner, riktlinjer och andra policydokument?

– Har du även undersökt hinder i form av strukturer i organisationen?

Anteckningar:

Tänk på:

- Hur ser rutinerna och riktlinjerna ut mot till exempel trakasserier och sexuella trakasserier?
- Vilka är de rådande normerna och attityderna och hur kommer de till uttryck?
- Hur prioriterat är arbetet med aktiva åtgärder och hur hög är kunskapen om detta bland ledning och anställda? Hur agerar ledningen för att förebygga situationer som kan leda till diskriminering?

Använd de metoder som fungerar bäst hos er när du undersöker verksamheten, till exempel enkäter, intervjuer eller andra samtal.

Steg 2: Analysera

Har du analyserat orsakerna till de risker eller hinder som har upptäckts i verksamheten?

Anteckningar:

Steg 3: Åtgärda

Har du identifierat de åtgärder som behöver genomföras i verksamheten efter undersökning och analys?

Har du gjort en tidsplan för de åtgärder som ska genomföras?

Anteckningar:

Tänk på:

- Åtgärderna ska utgå ifrån det du har kommit fram till i steg 1 och 2. Det kan till exempel handla om att utveckla eller uppdatera rutiner och riktlinjer. Du behöver också se till att de förankras och följs upp i verksamheten.
- Andra åtgärder kan vara att utbilda skolledare och personal. Du kan också i olika forum ta upp frågor om hur normer, attityder och jargong kommer till uttryck i verksamheten.
- Det kan också handla om att göra förskolan eller skolan tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Steg 4: Följa upp och utvärdera

Har du följt upp och utvärderat arbetet? Hur har arbetet fungerat? Behöver något göras annorlunda nästa gång?

Anteckningar:

Övergripande för arbetet med aktiva åtgärder

Har du tagit med alla diskrimineringsgrunder?

Har ditt arbete omfattat alla diskrimineringsgrunder?

- Kön
- könsidentitet eller könsuttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder.

Har du samverkat med barn, elever och anställda i alla de fyra stegen?

Har du samverkat med representanter för olika grupper i verksamheten, till exempel elevorganisationer, i alla steg?

Anteckningar:

Riktlinjer och rutiner mot sexuella trakasserier och trakasserier

Har du tagit fram riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier? Läs mer om vad riktlinjerna och rutinerna ska innehålla: <https://www.do.se/forskola-skola-hogskola-ska-forebygga-diskriminering/forskolan-och-skolan-ansvarar-for-aktiva-atgarder...>

Har du följt upp och utvärderat de riktlinjer och rutiner som finns?

Har du dokumenterat alla delar av arbetet?

Dokumentationen av de fyra stegen ska innehålla

- en redogörelse för de risker och hinder som identifierats (steg 1)
- en analys av orsakerna till dessa risker och hinder (steg 2)
- en redogörelse för vilka åtgärder som ska genomföras och tidsplan för planerade åtgärder (steg 3)
- en uppföljning och utvärdering av arbetet (steg 4).

Det här ska du också dokumentera

En redogörelse för de åtgärder som vidtas och planeras avseende rutiner och riktlinjer mot sexuella trakasserier och trakasserier.

En redogörelse för hur utbildningsanordnaren har samverkat med barn, elever och anställda.

Diskriminering inom utbildningsområdet

Skyddet mot diskriminering inom utbildningsområdet gäller för barn, elever och studerande som deltar i eller söker till en utbildningsverksamhet.

Det är utbildningsanordnaren som har det yttersta ansvaret för att barn, elever och studerande inte diskrimineras till exempel på en förskola, skola eller högskola. Med utbildningsanordnare menas den som bedriver utbildningsverksamhet.

Utbildningsanordnaren kan till exempel vara en kommun, en stiftelse, ett kooperativ eller ett bolag.